

ברפתות

ביטויים "הקשורים" ברפת

ברובה והיה זוכה "למסדרים נוספים" ולעונשים. במקרה בדקו פעם את מספר הרובה והסתבר שהוחלף על ידי שכנו, "עיני העגל". כששאלו את התמים, כיצד קרה הדבר, הרים מבט תמים כזה שהמ"מ נמס במקום וביקש שבפעם הבאה טעות כזאת לא תקרה.

בינינו, וכי עיני העגלים תמימות? רוב העגלים היונקים רעבים תמיד, זריזים להגיב ועירניים ליונק. כך שאין כל קשר בין הביטוי ובין הנעשה בשטח.

או הביטוי "נראית כמו פרה" כשמתכוונים לבחורה עם חזה גדול ואחוריים עצומים. וכי פרה טובה ונחלבת, נראית כך?

רציתי להקדיש הפעם רשימה קצרה לביטויים רווחים הקשורים "לענף שעליו אנו עומדים" או "שממנו אנו מוציאים את לחמנו" – לענף הרפת.

יש ביטויים שכאילו נולדו ברפת, אך למעשה המציאו אותם או החדירו אותם לשפה כאלה, שאף פעם לא היו ממש קרובים לפרות, לעגלים וכדומה... כמו למשל:

"עיני עגל" או "יש לו מבט תמים כמו לעגל", כשמתכוונים לאדם שהמבט שלו כל כך תמים, כאילו מימיו לא עשה דבר רע. כשהייתי בקורס מכי"ם היה לנו אחד כזה שקראו לו "עיני עגל". היו לו עיניים גדולות ופתוחות, כמו של אחד שקם משינה הרגע, התמימות בהתגשמותה. רק במשך הזמן למדנו להכיר ש"אין תוכו כברו" ושהבחור מודע היטב למראהו ומנצל אותו בכל הזדמנות.

שכנו לאוהל היה בחור חרוץ שקם מוקדם והקדיש שעה ארוכה לניקוי נשקו, אלא שבמסדר הבוקר תמיד מצאו אצלו לכלוך

והמבוגר משיב "פרה... פרה..." משום-מה לי, נקשר לעבודה ברפת הביטוי "אחרי יאוש". בדרך כלל מתכוונים לפעולה שניסית לעשותה פעם ועוד פעם ולא הצלחת עד שהגעת לכלל יאוש, והחלטת לוותר, ואז מתוך איזה דחף פנימי אתה מחליט על עוד נסיון אחד, למרות שאתה מיואש ובטוח שלא יצליח.

אני זוכר המלטה קשה, שרק ראשו של העגל הופיע בפתח. הזמן היה אחרי חליבת לילה ואין מי שיעזור (גם לא נעים להעיר בשעה כזאת מישהו). ביד אחת אני דוחק את הראש פנימה וביד השניה מנסה לחדור ולחפש רגליים. מצאתי רגל, אבל היא מקופלת ואינני מצליח ליישרה כדי להוציאה החוצה ולהביא את ההמלטה למצב טבעי ואז אוכל להשתמש במכשיר ולמשוך. היד מתעייפת, אני לא מצליח, כולי מלוכלך. מחליף ידיים. אי אפשר! אני דוחף היא לוחצת, והרגליים עמוק ורחוקות מהפתח. עשרים דקות ניסיתי וניסיתי, הזעתי למרות שהיה לילה קריר ושום דבר לא מתקדם. "תפסתי יאוש", חשבתי בצד והרהרתי מה לעשות, כבר אחרי חצות, לטלפן לרופא? להשאיר ככה לבוקר? האם תחיה? די. אני צריך קצת לישון, עוד מעט צריך לקום. ללכת להתקלח ולהיכנס למיטה נקיה. יאוש.

אני קם ומתחיל לצאת, אבל אז אני מחליט לנסות עוד פעם אחת, פעם אחרונה, סתם לפני שאני משאיר אותה כך. ו... לא להאמין, הפעם זה הולך, משהו זה, אולי אספתי קצת כוח, אולי משהו השתנה אולי "אחרי יאוש". הצלחתי ליישר רגל אחת ואחר כך גם את השניה ואז קושרים ומניחים את המכשיר, למרות הקושי העצום, זה נראה פשוט, מותחים, מושכים, מורידים והעגל בחוץ. ואז מגמיעים רושמים ו...הולכים לישון. וזה "אחרי יאוש!"

משולם סיקרון

קב' משאבי שדה

פרה שנחלבת, ואינני מדבר על היוצאות מן הכלל אלא על הכלל, בדרך כלל אינה שמנה, היא עדינה, בנויה בפרופורציה, יש לה גזרה, ממש חתיכה, תענוג לעיניים של... רפתן.

קחו למשל את הביטוי "על חלב שנשפך לא בוכים"... מה יש, על כל דבר אחר בוכים ועל חלב שנשפך לא? הייתם צריכים לראות את הרפתנים שלנו כשפתחו השנה את ברו טנק החלב ושפכו כ-10,000 ליטר חלב לביוב. לא שמעו אותם בוכים, אבל תאמינו לי, בפנים הם בכו... ועוד איך.

לעומת זאת מאד נראה לי הביטוי: "כוח של פרה", כשמתכוונים לבחור יצוק, מרובע עם כוח הרבה מעבר לרגיל שמסוגל לדחוף משהו גדול או להרים דבר מה כבד במיוחד. ביטוי כזה בא מאנשים שהכירו פרים, שהרי פרה היא יצור חזק, במיוחד בחלק הקדמי שלו. עיקר שריריו מרוכזים בצוואר וברגליים הקדמיות, ויש לו כמות אדירה של שרירים, הראש חזק וקשה כמו... כמו קיר אבן או כף של טרקטור...

ביטוי שנראה כאילו צמח במכוני החליבה החדשים כשהחליבה מאחור, הרפתן עומד בתעלה והפרה מוגבהת הוא: "חירבנו לי על הראש". הכוונה הרגילה היא: לא התחשבו בי, העליבו אותי בפומבי, ודוקא כאלה שקיוויתי מהם ועוד... אבל על מקור הביטוי כמעט לא יכול להיות ויכוח. צאו וחיטבו באיזו סיטואציה זה עלול לקרות, שהרי כמעט כל חולב למוד נסיון בזה...

ביטוי שנוהגים להשתמש בו בזמן האחרון הוא: "פרה... פרה", ביטוי שפרושוזה או דומה לביטוי "הרוג תורכי ותנוח..." לאמור, עשה פעולה וסיים ואחר כך עבור לשניה, ולא מספר פעולות ביחד. נראה שהוא אולי מחליף את הביטוי התורכי הישן, בפרט אחרי שיחסינו עם התורכים השתפרו ולא נעים לדבר על הריגת תורכים. מקורו של הביטוי בסיפור העממי על פרה צעיר ופר מבוגר הרואים לפנייהם עדר פרות, והצעיר אומר "בוא נרוץ לקפוץ עליהן..."

